

Neviditelný základ průmyslu – ISTMA bojuje za evropskou výrobu nástrojů a forem

Stephan Berz, Maximilian Schröter, Martin Blana

(volný překlad – Miroslav Píška)

Výroba nástrojů a forem hraje klíčovou roli jako „páteř průmyslu“. Je ústředním bodem návrhu a výroby sériově vyráběných produktů ve všech odvětvích a slouží jako infrastrukturní základ pro celé hospodářství. Poskytuje také silný multiplikační a transmisní efekt: Na každé pracovní místo v tomto odvětví připadá mnoho dalších v předcházejících a navazujících odvětvích. A to nejen tam, kde se používají děrovací a tvářecí nástroje nebo vstřikovací formy či formy pro tlakové lití – z technologického pokroku v nástrojářské výrobě těží i dodavatelé a poskytovatelé služeb. Znalosti, které v tomto odvětví vznikají, se využívají i v jiných odvětvích. „Inovace produktů a procesů, technologický rozvoj a optimalizace výrobních systémů významně závisí na pokroku v tomto odvětví,“ vysvětluje Stephan Berz, prezident evropského oddělení Mezinárodní asociace pro speciální nástroje a obrábění ISTMA.

Malé a střední podniky s globálními kořeny – ale pod tlakem

95 procent společností v evropském průmyslu nástrojů a forem jsou malé a střední podniky. Navzdory hlubokým kořenům ve svých regionech je mnoho z nich aktivních po celém světě a jsou zapojeny do globálních hodnotových řetězců. Kdykoli je třeba nápad proměnit ve skutečný produkt vyrobený z kovu, plastu, skla atd., je zapotřebí jejich odborných znalostí. Zároveň jsou však nástrojářské společnosti nejslabším článkem ekonomiky kvůli nízkému kapitálovému polštáři a vysokému objemu projektů. Ekonomická situace je tak delikátní, že řada renomovaných a inovativních společností nejen zkrachovala – některé také jednoduše ukončily činnost kvůli špatnému výhledu do budoucna...

„Když však země ztratí své kapacity v oblasti nástrojů a forem, stanou se závislými na základních výrobních zdrojích, což má vážné důsledky vzhledem k rostoucí konkurenci z Asie,“ vysvětluje Berz. Navzdory svému významu evropští výrobci nedostávají podporu od zákazníků ani tvůrců politik – i když je to naléhavě potřeba vzhledem k deformujícím dotacím v jiných zemích.

Trhy v krizi, obchodní modely v transformaci

Evropské společnosti brzdí řada dalších faktorů, v neposlední řadě nedostatek kvalifikovaných juniorních pracovníků. „Stále méně mladých lidí se rozhoduje pro vzdělávání v tomto odvětví. Produkty nástrojařů nejsou ve společnosti přítomny – jen velmi málo lidí ví, jak rozmanitá a technologicky vyspělá tato profese je,“ říká prezident ISTMA Europe Stephan Berz. Neustále rostoucí byrokracie také ztěžuje tomuto odvětví život: „Vnucuje nám předpisy, které jsou v rozporu s našimi cíli stát se flexibilnějšími a nákladově efektivnějšími,“ vysvětluje plastikářský inženýr. K tomu se přidávají vysoké daně, rostoucí náklady na financování a vysoké náklady na energie.

Kromě toho automobilový průmysl, který stále zásobuje více než polovinu nástrojařů objednávkami, ztrácí na významu. „S nestabilitou situace s objednávkami v této oblasti se ztrácí jakákoli jistota plánování,“ říká Berz. Kromě toho nárůst nákladů na energie, mzdy a financování spolu s absencí odpovídajících změn v cenách OEM ženou mnoho společností do Asie. Obchodní model se stane stále méně atraktivním, marže a produktivita klesnou – doprovázeno rostoucí cenovou konkurencí a komodifikací. „Nástroje a formy však nejsou komodity – jsou to platné výrobní prostředky, unikátní předměty, které nám umožňují efektivně vyrábět komodity našeho každodenního života,“ vysvětluje Berz. Společnosti, které vyvíjejí technologie pro tento účel, musí být samy technologickými lídry. To zase vyžaduje investice do strojů, softwaru a automatizace, které si mnoho malých a středních podniků již nemůže dovolit, protože trpí strukturálními změnami v evropské ekonomice. Svou roli samozřejmě

hraje i náročná politická situace – válka na Ukrajině, cla zavedená vládou USA. Tato řada tlaků již vedla k faktickému kolapsu průmyslu ve Francii a Španělsku. V Itálii, Portugalsku a Německu – všech zemích, které patří mezi přední lokality pro výrobu nástrojů a forem, probíhají vážné krize.

Strategie pro silný průmysl v Evropě

Abychom se vyrovnali se současnými výzvami, je nutné prokázat větší mezinárodní přítomnost na provozní úrovni. To zahrnuje práci s novými obchodními modely. Nezbytná je lepší integrace do globálních výrobních procesů a diverzifikace odvětví, regionů a struktury zákazníků. Kromě toho musí firmy více investovat do výzkumu a vývoje a nových technologií. „To je úkol, který je třeba udělat v rámci firem, v rámci odvětví,“ říká Stephan Berz. Kromě toho mají politici povinnost zajistit spravedlivý volný obchod a rovné podmínky pro všechny firmy.

Podle Berze je jedním z opatření potřebných k ochraně klíčového odvětví výroby nástrojů a forem v Evropě usnadnit firmám přístup k financování projektů a podpořit je v přístupu na mezinárodní trhy. Naléhavě jsou také potřebné podpůrné programy pro výzkum a vývoj, aby si mnoho malých a středních podniků v tomto odvětví mohlo udržet konkurenceschopnost. V neposlední řadě je podle Stephana Berze jedním z úkolů, kterým politici čelí, ovlivnění faktorů týkajících se lokality: „Snižování byrokracie nebo schvalování zákonů o flexibilní pracovní době je v této souvislosti stejně důležité jako rychlá dekarbonizace Evropy prostřednictvím rozšíření větrné a solární energie a jejich infrastruktury“ – konkurenceschopnost koneckonců závisí stejně tak na cenách energií jako na udržitelnosti firem.

Udělejme trochu povyku!

„Zdroj lokální“ je motto dnešní hodiny, říká Berz. „Spolupráce s místními společnostmi zabývajícími se výrobou nástrojů a forem přináší zákazníkům celou řadu výhod!“ To platí jak technologicky, tak kulturně, od fáze konceptu až po sériovou výrobu nástrojů a dále. Když se evropská společnost spoléhá na evropské výrobce nástrojů, působí to proti odlivu znalostí a zneužívání duševního vlastnictví, říká Berz.

Prezident ISTMA Europe popisuje současné úsilí své asociace takto: „Význam a nezbytnost výroby nástrojů a forem pro fungující průmyslové závody je v Číně již dlouho uznávána. Nemůžeme tedy vinit naši konkurenci z Dálného východu za naše problémy jen proto, že učinili správná rozhodnutí. Místo toho musíme zvýšit povědomí o našem odvětví i v Evropě, promluvit k různým vládám a zdůraznit zejména roli malých a středních podniků!“ Koneckonců, malé firmy – „skrytí šampioni“ – jsou právě místy, kde se rodí mnoho evropských nápadů a významných inovací, říká Berz.

Prezident ISTMA Europe proto zdůrazňuje svou důvěru v evropská obchodní místa a v její společnosti: „Čelíme velkým výzvám, ale moc utvářet naši budoucnost je v našich vlastních rukou!“ Berz pevně věří, že: „Pokud se jako průmysl dokážeme spojit, mít odvalu ke změně a jasně sdělit naše hodnoty okolnímu světu, my v Evropě nejenže přežijeme těžké časy, ale vyjdeme z nich silnější než kdy dříve.“ Nyní je čas jednat – pro silnou budoucnost evropského nástrojářství a výroby forem! Nejbližší jednání proběhne na evropském zasedání ISTMA Europe, 3.-5.11.2025 v Berlíně.

stephan_berz.jpg (Zdroj: VDWF)

Pro Stephana Berze byla forma během jeho studií v Darmstadtu vždy „černou skříňkou“ – tajemným předmětem, do kterého se lil plast a z něhož se jako mávnutím kouzelného proutku vynořoval hotový výrobek. Teprve když tento plastikářský inženýr vstoupil do průmyslu, uvědomil si klíčovou roli nástrojů a forem. Jako projektový manažer ve společnosti Aeroquip, která se zabývá vstřikováním plastů ve frankfurtské oblasti, získal během téměř deseti let rozsáhlé znalosti o nástrojích. Poté pracoval jako manažer pro klíčové zákazníky ve společnosti BASF a v rámci této role strávil dva roky v USA. Nyní 62letý muž poté vstoupil do odvětví horkých vtoků jako výkonný ředitel společnosti PSG. Posledních jedenáct let působil jako viceprezident pro prodej ve společnosti HRSflow, dceřiné společnosti Oerlikon. Zde zavedl globální řízení klíčových zákazníků a vybudoval si širokou síť kontaktů – z nichž mnohé se nyní ukazují jako cenné v jeho současné roli prezidenta ISTMA Europe.

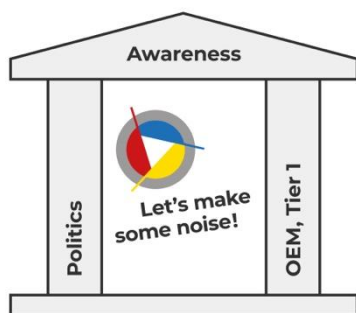
(Zdroj: VDWF)

Na setkání ISTMA Europe v Gdaňsku začátkem února byl Stephan Berz oficiálně jmenován prezidentem evropské divize globální asociace výrobců nástrojů. Nejenže mu prezident ISTMA Bob Williamson (vlevo) poblahopřál, ale prezident VDWF prof. Thomas Seul mu také vyjádřil svá nejlepší přání.

(Zdroj: VDWF)

Stephan Berz je také obeznámen s mezinárodním sektorem výroby nástrojů a forem díky své práci viceprezidenta ve společnosti HRSflow. Opakovaně provázel delegace nástrojařů továrnami dodavatele systémů horkých vtoků v Trevisu (Itálie), Byron Center (USA) a Chang-čou (Čína).

istma_lets_make_some_noise.jpg

(Zdroj: VDWF)